

Edicija
RAMONDA

Slavica Milosavljević
ULICE PLAVIH OČIJU

Copyright © Slavica Milosavljević, 2026.
Copyright © ovog izdanja MediaSfera izdavaštvo, 2026.

Fotografija na koricama: Aleksandar Jočić

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti autorke i izdavača.

Slavica Milosavljević

ULICE PLAVIH OČIJU

Pripovetke

2026.

Uvodna reč urednice

Ulicama grada nižu se fasade zgrada – starih, novih, sa terasama i bez njih – a iza tih fasada, žive junaci priča Slavice Milosavljević. Te priče se odigravaju na Kalemegdanu, na pijaci, u gradskom prevozu ili u pošti, ponekad čak i u nekom od tih stanova. „Stanova običnih ljudi“ htela sam da napišem ali ne smem, jer dr Slavica Milosavljević ne veruje da postoje „obični ljudi“. Ona veruje da je svaki čovek po nečemu naročit, poseban. Njeni junaci i ne znaju kakvi ih dragoceni darovi krase, već su jednostavno takvi kakvi su, ali zato Slavica vidi njihovu posebnost. Dobar lekar nikada nije zavarano opštim mestima i generalizacijama, pa tako ni ona. Pažljivo posmatra karaktere i, mada su njena opažanja i komentari uvek duhoviti, lišeni su sarkazma Efraima Kišona, pa čak i šeretskog karikiranja Mome Kapora. Nema toga kod Slavice, jer se ona ne zadržava na onome što je na prvi pogled očigledno. Slavica vidi i dalje i dublje - ona pojavnosti opaža, ali njen pogled seže sve do duše koju te pojavnosti neretko sakriju. Zato je Slavičin humor topal, ispunjen razumevanjem ne samo za njene junake, već za život.

Zbirka *Ulice plavih očiju obuhvata* tri knjige: *Najlepši portret*, *Ulica plavih očiju* i *Šef ribarnice*. Ne znam jesu li te priče pisane u različitim periodima, jer su ih sve, bez

razlike, napisali sveprodirući Slavičin pogled i veseli duh pun razumevanja. Ali usmerenje i piščeva namera, jasno se razlikuju.

Ljubav je magija koja stvara i pokreće život i usmerava njegove tokove, to priče okupljene pod naslovom *Najlepši portret* pokazuju. Jer, gde i kako bi Pesnik doživeo toplinu dara i uzdarja, da mu nije bilo Ljulje? I, pitanje je kada bi i da li bi Časlav upoznao devojkicu iz svojih snova da baka Lidija nije svojom ljubavlju prema unuci na koju je beskrajno ponosna, omogućila sudbini da ukrsti puteve dvoje mladih? Pa onda, da li bi se gospođa Sida ikada setila kako i šta joj je majka govorila, da nije, jednog dana, umesto da polomi kuk, pala u meko krilo gospodina Sime? Ali takve su majčine reči, čekaju strpljivo, ako treba i ceo život, pa samo iskrсну kada treba.

Iako priče Slavice Milosavljević nose veru u magiju života i pokazuju kako se toj magiji otvara put, te na prvi mah neće podsetiti čitaoca na tužnog, čak resigniranog Čehova, meni je ipak ovaj veliki ruski pisac bio na pameti dok sam čitala priče knjige *Najlepši portret*. Jednostavno, veština kojom Slavica kroz samo jedan pokret, ili jednu reč, jednu reakciju svog junaka kaže sve o njegovoj psihologiji, Čehovljeva je odlika. Osim toga, tu je i ta tananost realizma, iako se nad Slavičinim ne spuštaju kišni oblaci, već sija zvezda Danica.

Ulica plavih očiju je glavna ulica varšice Bogatić, koja nosi ime po učitelju i heroju, deda-ujaku glavne junakinje, naratorke ove priče. U toj ulici, plave oči njenog oca postaju

plavlje, obasjane ponosom na svog pretka i na svoje poreklo i ljubavljju prema ćerki, koja taj ponos deli s njim. Ne baš sve, ali skoro sve priče iz ove zbirke dešavaju se u Beogradu. Ova, međutim, počne negde na hrvatskom primorju, pa se odigra u Mačvi. Ništa čudno, Slavica Milosavljević pripada generaciji čija je domovina obuhvatala šest današnjih država, pa su i sećanja iz detinjstva i mladosti rasuta po predelima koji su nam danas inostranstvo. Ali Slavica je, pre svega, Beograđanka. Beograd je grad po kome se ona kreće kao po svom dvorištu, pa tako i njeni junaci – od ghirica s pivom u „Poletu“, preko isprobavanja šešira u radnji „Rade“ u Balkanskoj i vožnje „trolom“ do Kalemegdana – žive a Slavica beleži, ne imenujući baš svaku lokaciju. Ako je prepoznate, zato što je Beograd i vaš grad – dobro. A ako ne poznajete Beograd tako blisko kao Slavica – opet, dobro. Naime, njene priče su samo smeštene među ulice koje ona najbolje poznaje, ali to nisu priče o gradu, već o ljudima bez obzira na to odakle su. Priče knjige *Ulice plavih očiju* nastale su s namerom da naslikaju pojedine karaktere. Tako se u ovoj knjizi, potaknuta autorkinim sećanjima, smestila i poneka priča koja se ne odvija na ulicama Beograda.

Jedan od najdražih pisaca Slavici Milosavljević je Efraim Kišon, a ona mu se ponajviše približila u trećoj knjizi, *Šef ribarnice*, u kojoj s humorom slika svakodnevne situacije. Ipak, kao što već na početku reko, kod nje nema ni satire ni karikiranja kao kod Kišona i upravo to njenom humoru daje poseban kvalitet. Čitajući Kišona, nasmejaćete se glasno, čak i grohotom. Slavičine priče nisu smešne. One su

duhovite, a čitaćete ih ozarenog lica, od početka do kraja. Jer, situacije opisane u knjizi *Šef ribarnice* ćete manje-više prepoznati. Ali Slavica, u maniru Dejvida Sedarisa, ulazi u misli učesnika, pokazuje koliko su njihove pozicije nekada apsurdne, nekada naivne... Pa i taj šef ribarnice, šefuje li to on stvarno sam sebi, među nemim ribama... ili možda ribari priče, maskiran u prodavca? Pardon, šefa.

NAJLEPŠI PORTRET

LJULJA I PESNIK

Oko Slavije ulice se granaju kao zrake sunca na dečijim crtežima. U jednoj od tih ulica nalazi se zgrada sa spomen-pločom na kojoj piše: „U ovoj zgradi je živeo Pesnik“.

*

Ljulja se zvala Julka sve do svoje sedme godine. Kada je njena mlađa sestra progovorila, prozvala ju je Ljulja. Sestra nije poživela dovoljno dugo da nauči pravilno da govori; jednog zimskog jutra Snežna vila ju je odnela u svoje carstvo. Ljulja je jako jako želela da veruje u majčinu priču. Svake večeri bi molila Snežnu vilu da joj barem na tren dopusti da vidi sestricu ; ipak se budila svakog jutra u svom krevetu, na mokrom jastuku, trepavica slepljenih od sasušenih suza.

Kada je Ljulja napunila 16 godina odlučila je da iz svog bajkovitog Srema dođe u Beograd. U njoj je očvrsnula želja da njena deca budu daleko od snežnih vila a što bliže lekarima. Mati joj je u jastuk ušila sušeno smilje i rukom ispisanu molitvu.

Život je tekao svojim tokom : Ljulja se zaljubila, udala, rodila ćerkicu i sina, jedno za drugim. Deca su bila napredna i zdrava, njenoj sreći nije bilo kraja.

Jednog dana na vrata Ljuljine garsonjere neko je zazvonio. Otvorila je i kolena su joj zaklecala ; pred vratima je ugledala poznatog Pesnika. Njegove ruke vitlale su po vazduhu, obrve se se mrštile, ramena se naginjala kao da bi glava htela da uđe kroz Ljuljina vrata. Shvatila je da je Pesnik onemogućen da radi jer su njena bučna deca, igrajući se u stanu, svojom vikom oterala sve nežne muze iz Pesnikovog stana.

Ljulja se izvinjavala. Shvatala je da su umetnici osetljiva, delikatna bića. Dobro je razumela kako bi loš uticaj na srpsku poeziju mogla imati graja njene dece. Zato je još isto veče potražila majstora koji bi garsonjeru pregradio na deo za decu i time napravila zvučnu barijeru između njih i ulaznih vrata. Doduše, time je dečija „sobica“ sa krevetom na sprat ostala bez jedinog prozora, ali uz lampione veselih boja maštovita Ljulja je svojoj deci napravila pećinu iz bajke.

Prolazile su godine, Ljuljina deca su rasla, Pesnik je napisao četiri knjige pesama, sretali su se povremeno u hodniku gde bi Ljulja s poštovanjem pozdravila Pesnika, a on bi frknuo kroz nos i povremeno klimnuo glavom.

Sve do jednog dana kada je zvonce Ljuljine garsonjere nekako tužno, grcavo zazvonilo ili se to Ljulji samo učinilo. Pred vratima je stajao Pesnik držeći se za ragastov. Oči su mu bile suzne i crvene, naginjao se celim telom kao da gubi ravnotežu pa je Ljulja požurila da mu pruži ruku, uvede ga u stan i položi na dvosed. Na Ljuljinom dvosedu, koji se noću razvlačio u bračnu postelju, Pesnik je grčevito

i glasno zaplakaao. Ljulja je tada saznala da je Pesnika napustila supruga, ne mogavši više da podnosi njegove nemire, neraspoloženja, povremeni nedostatak inspiracije i napade besa. Ljulja je shvatila da Pesnik tri dana nije izlazio iz stana i da isto toliko nije jeo ni spavao. Sagnula se da mu izuje cipele, pažljivo mu podigla noge na dvosed, prekrila ga pokrivačem iz ormara koji je mirisao na naftalin i pomilovala mu lice nežno kao mati kad uspavljuje svoje dete. Dok je Pesnik ječeći tonuo u san, Ljulja je na malenom šporetu kuvala hranljivu čorbu po receptu svoje majke. Kuvala je za petoro : svoju porodicu i Pesnika.

Nekoliko dana kasnije zvonce pred vratima Ljuljinog stana zazvonilo je kratko i odlučno. Pred vratima je stajao Pesnik. „Ljulja“, rekao je bez uvoda, „ja radnu sobu ne koristim, pišem iz fotelje u dnevnom boravku. Vaša deca su studenti, slobodno neka uče kod mene, u Vašoj garsonjeri baš nema mnogo mira...“ Pružio je zapanjenoj Ljulji ključ, okrenuo se i bez pozdrava nestao iza vrata svog stana.

Život često pravi čudne prečice i petlje i sastavlja nesa-stavljive ljude. Vrata između Ljuljine porodične garsonjere i Pesnikovog petosobnog stana ostala su otvorena. Kroz ta vrata isprva su prolazile Ljuljine štrudle i tegle sa slatkim, knjige i ispitna pitanja Ljuljine dece, merdevine Ljuljinog muža za sve popravke u stanu Pesnika... Ponekad joj se činilo da je Pesnik jedno veliko, nesigurno, prgavo dete. Pa ipak, bila je zahvalna na vremenu koje je Pesnik posvetio njenoj deci i mogućnosti da prisustvuje književnim večerama koje je Pesnik priređivao u svom stanu. Ljulji se tada

činilo da je život prema njoj bio darežljiv; omogućio joj je da upozna ljude kojima se divila. Pesnik je prva izdanja svojih knjiga, potpisana, uvek darivao njoj.

Kako se kosa Pesnika zasrebrila, a ruke izgubile snagu, književne večeri bile su sve ređe. Ljulja je jednog zimskog jutra, unoseći poslužavnik sa toplim mlekom i kiflicama, zatekla Pesnika, zauvek usnulog u omiljenoj fotelji.

„Odvela ga je Snežna vila“, bila je njena prva misao. Zatim se prekrstila i tiho izašla iz sobe, kao da se plaši da ga ne probudi.

*

Oko Slavije ulice se granaju kao zrake sunca na dečijim crtežima. U jednoj od tih ulica nalazi se zgrada sa spomen-pločom na kojoj piše: „U ovoj zgradi živeo je Pesnik“. U istoj zgradi je živela i Ljulja koja je brinula o Pesniku. Ali, to je život. Neko dobije spomen-ploču, a neko priču.

Verujem da Ljulja na onom svetu peče štrudle za svoju sestricu i Pesnika. Verujem da Pesnik i na onom svetu čita Ljulji svoje pesme. Ko zna?

ČARAPE DOKTORA KONA

Nedeljom ujutro komšinica Majda izlazi sa baštenskim rukavicama, lopaticama i grabuljicama. Iako prostrani travnjak ispred zgrade nije njena bašta, Majda uživa u sađenju cveća. I mi komšije uživamo u Majdinom cveću. Zahvaljujući njenom trudu, naša zgrada je nekoliko puta bila fotografisana za lokalne novine.

Nedeljom ujutro za Majdom izlazi komšija Branko. Penzioner kao i Majda, sa sobom uvek nosi kutiju sa čekićem, testericom, ekserima. Branko je zaslužan za drvene klupe i sto ispred zgrade. Ne samo da ih je napravio već ih i održava jer uvek neka daščica može da se polomi, neka drvena noga da se rasklima. Branko je naš „majstor za sve“ jer u zgradi nema kome i nema šta nije popravio.

Za Brankom izlazi Vlatko. Koliko mu je godina niko ne zna jer ga se svi sećaju sa smeđom kosom koja je vremenom samo potamnela. „Pogrešan ton“, voli da kaže komšinica Slađana, „morao bi ipak pripaziti da se uvek farba istom bojom!“ Branko u naručju nosi Miki, malenu pekinezkerku koja je toliko stara da više ne čuje, ne vidi, ne može da hoda... ali Vlatko ne može da se pomiri sa činjenicom da je vreme da je uspava.

I tako ovog jutra na klupi sede Majda, Branko, Vlatko sa Miki i Slađana. Sledeća je Mirjana, penzionisana kuvarica.

Još uvek voli da ljubav prema komšijama pokazuje kuvanjem toplih napitaka i slanim kiflicama. Na zveckavoj tacni iznosi veliko lonče kafe koja se puši i šoljice različitih boja. Za njom njena unuka Mina koja baki pridržava vrata i nosi posudicu sa kockama šećera.

„Hvala Mirjana, da znaš da je tvoja kafa najslađa!“, hvatli je Slađana. „A gde nam je Velinka?“ Jer kafa nije kafa ako nema Velinke da „čita“ iz taloga. Uto stiže i Velinka. Uvek u cvetnim širokim haljinama, Velinka radi u psihološkom savetovalištu kao sekretarica. Da se pita Slađana, Velinka bi trebalo da ima diplomu psihoterapeuta a ne one napirlitane mršavice koje kriju oči iza cvikera. Jer kad te Velinka pogleda u oči svojim rendgen-pogledom i poklopi ti šaku svojim toplim dlanom, nikakva terapija ti više nije potrebna.

Ali ovog jutra, Velinka je nešto rasejana. I ne primećuje koliko je brzo, zagrcnuvši se, Slađana kafu popila. „Nešto sam čudno sanjala“, kaže Velinka i svi su se u nju zagledali jer je pravo čudo da Velinka o sebi priča. „Sanjam ja tako noćas kako mi neko na vrata kuca. Otvaram, a pred vratima doktor Kon, znate ga sa televizije, otkako je počela ona epidemija, on je u svim programima!“

„Znamo, znamo!“, kao eho odgovaraju svi za stolom.

„Dakle – otvaram ja vrata a doktor Kon ti, blago meni, ušeta u stan kao da se znamo sto godina i nema on tu meni šta da objašnjava. Pa pravo u sobu. A onako svečano obučen, u braon odelu, sa braon kravatom i lakovanim cipelama. Seda on na krevet pa se saže da izuje cipele. Na nogama mu čarape čiste, bele. Prvo što mi pade na pamet beše kako

mu noge ne smrde, znate kako muškarcima umeju noge da zasmrde kad se izuju?!”

Ove reči izazvaše smeh među ženama i mrštenje kod Branka i Vlatka.

„Podiže on noge na krevet tako, podavije ih u turski sed, ispravi leđa i pogleda me...” I tu se Velinkina priča završava. Velinka podiže šoljicu sa kafom, otpi gutljaj i zamišljeno se zagleda u daljinu.

„I šta je dalje bilo?“, pita je nestrpljivo Mirjana.

„I onda je moj unuk zvonio na vrata jer se vratio sa žurke rano jutros a zaboravio ključ!“, ljutito odgovara Velinka.

Sladana i Majda pogledima razgovaraju; znaju i one ponešto o Frojdu i njegovim teorijama, a izgleda da je u tom trenutku značenje sna shvatila i Velinka kojoj se rumen razliva po licu.

Uto se Mirjana nagnu preko stola i svojim dlanom poklopi Velinkinu ruku koja je zbunjeno počivala na stolu.

„Velinka, draga, pa kako ne razumeš? San ti sve lepo kaže. Juče ti je unuk polagao prijemni za medicinski fakultet. I san ti govori da je sve u redu, da ne brineš, sigurno je položio! Eto, doktor Kon ti je došao u san da ti javi lepe vesti!”

Velinka iznenađeno pogleda Mirjanu. Nikad ne bi od nje očekivala...

“Hvala ti, draga Mirjana, da znaš da si u pravu! Ne bih se toga ni setila, a jeste, sigurno je u vezi sa prijemnim... A ako si u pravu, sve vas častim, tebi Mirjana muštuluk!

Nego jeste li okrenuli šoljice da vam čitam? Ko će prvi? Vidim, Slađo, da si nestrpljiva...”

NAJLEPŠI PORTRET

Uz jutarnju kafu u stanu gospođe Divne Marković razgovor je tekao otprilike ovako:

„Nisam ranije videla ovu sliku na zidu iznad tvoje glave“, primetila je gospođa Lidija Jovanović.

„O da“, nemarno je napomenula gospođa Divna, kao da nije celo jutro razmišljala kako da napravi raspored sedenja njenih poznanica ne bi li im odmah u oči upala slika na zidu. „O da“, rekla je, dakle, gospođa Divna, „to su moji unuci. Izgleda kao ulje na platnu, zar ne?“

Gospođa Žana je ćutala posmatrajući, po njenom mišljenju, kičasto izdanje unuka gospođe Divne koji su izgledali kao Rafaelovi anđeli... i razmišljala šta je to umetnik želeo da poruči. Da su svakoj baki njeni unuci dragoceni kao anđeli? Ili da je gospođa Divna malo preterala u svojim zahtevima kada je naručivala sliku svojih unuka? Svakako, morala je da prizna gospođa Žana, ovo je bio veoma lep način da se pohvališ, mnogo lepši od brojnih ramova poređanih po komodama u kojima su ovekovečeni svi važni trenuci iz života unuka. Poen plus za gospođu Divnu! Pa ipak, boje su malo previše jake za njen ukus...

Nasuprot gospođi Žani, gospođa Lidija bila je očarana i nije krila svoje oduševljenje. „Slika je fantastična! Bravo za umetnika! Nekako mi je poznat njegov stil, si-

gurno je u pitanju slavan umetnik. Mora da si je skupo platila!“

Gospođa Divna zadovoljno se smešila. „Naprotiv! U pitanju je talentovan mladić koji je, zamisli, student prava. Radi slike po narudžbi da bi se izdržavao, negde je iz provincije. Dobila sam njegov broj od gospođa Mice, uradio je njen portret sa šeširo, fenomenalan je! To je naša draga, prepoznatljiva Mica, a opet tako nekako nebeski lepa!“, cvrkutala je gospođa Divna. Samo veoma pažljivi posmatrač mogao je u tom trenutku da u uglu njenih usana uoči blagi grč ljubomore.

„Ti znaš da ja imam unuku“, nastavila je gospođa Lidija, „i mislim da bi portret bio sjajan poklon za njen 21. rođendan. Samo ne znam, da li taj mladi umetnik dolazi u kuće da portretiše ili ima svoj atelje?“

„Ma ne, mila moja“, i dalje je cvrkutala gospođa Divna, „on radi tako što mu pošalješ nekoliko fotografija i opišeš kako želiš da portret izgleda...“

I tako je gospođa Divna dala gospođi Lidiji broj telefona mladog slikara. Bila je samo delimično zadovoljna jer od gospođe Žane nije dobila željenju reakciju. Uostalom, tešila se gospođa Divna, šta sam drugo mogla i da očekujem od te uobražene buržujske kćeri koja se školovala u Parizu? Uvek nas je gledala nekako „odozgo“.

Ipak se ništa od tih razmišljanja nije moglo osetiti u srdačnom pozdravljanju tri prijateljice na rastanku.

Gospođa Lidija nije časila ni časa. Odmah je nazvala mladog umetnika, objasnila mu da želi jedan lep portret, ugovorila cenu i poslala par fotografija svoje unuke.

U suterenu zgrade na Dunavskoj padini, Časlav je zapanjen gledao u slike mlade devojke. Sedeo je kao skamenjen uzalud se naprežući da iz sećanja izvuče podatke o tome odakle je poznaje. „Da to nije devojka iz tvojih snova?“, našalio se njegov cimer.

Poslao je poruku gospođi Lidiji: „Izvinjavam se, ali voleo bih malo više podataka o Vašoj unuci. Šta voli, šta je interesuje? Kada radim portrete, volim da znam nešto više o osobama koje portretišem kako bih mogao da oblikujem svoje delo. Kao što znate, portret treba da oslikava i dušu, ne samo lik.“

Tako je Časlav saznao da je devojka sa fotografije student Akademije lepih umetnosti, ljubitelj životinja i aktivna u zbrinjavanju litalica, da u slobodno vreme voli da čita i plete, da je ljubitelj crno-belih filmova i da su joj omiljeni glumci Klerk Gebl, Gregori Pek i Rudolf Valentino. Neobična devojka, pomislio je Časlav žureći na Akademiju lepih umetnosti. Možda će imati sreću da je vidi uživo.

Doroteja je gledala rezultate ispita okačene na tabli kada joj se učinilo da je neko posmatra. Okrenula se i ugledala nepoznatog mladića koji ju je zapanjeno gledao. Da nije bila tako nesigurna, prepoznala bi u tom pogledu klupko divljenja, zrnce nadanja, želju za upoznavanjem i drhtaj srca koje se budi. Umesto toga, Doroteja se pitala šta nije u redu; krišom je pogledala u ogledalce. Karmin je bio na mestu, nije se razmazao, na korenu nosa nije bilo izdajničke linije sasušenog jogurta koji je popila iz čaše onako na

brzinu uz burek u pauzi između dva predavanja. Košulja je bila pravilno zakopčana, ivica suknje nije se podvrgnula, čarapa se nije pocepala, na cipelama nije bilo zalepljenih papirića kao neki dan kad je izazvala smeh kolega izašavši iz WC-a sa toalet-papirom koji se vukao za njom... Pa šta je onda gledao taj čudni mladić? Uspela je da proveri sve u par sekundi, ali kad je podigla pogled, mladića više nije bilo. „Možda mi se samo učinilo“, pomislila je, „možda je to bio moj princ iz snova“. I smešeci se svojim šašavim mislima krenula je kroz hol Akademije.

Nekoliko dana kasnije penjući se kružnim stepeništem bakine zgrade, noseći joj omiljene princes-krofne u jednoj i buket žutih ruža u drugoj ruci, umalo se sudarila sa mladićem koji je silazio preskačući svaki drugi stepenik. „Oprostite!“, viknuli su jedno drugom u isti glas, istovremeno se nasmejali i krenuli svako svojim putem. Doroteja uzbrdo, mladić nizbrdo. Ali Doroteju kao da je nevidljiva ruka zadržala; morala je da se okrene. I tada je videla mladića kako je u istom trenutku zastao i okrenuo se ka njoj. Nije mogla da objasni sebi zašto je poželela da baci ruže i princes-krofne i potrči ovom nepoznatom mladiću u zagrljaj. Jedva savladavši ovaj neobičan poriv, nastavila je ka bakinom stanu.

Bakin stan mirisao je nekako čudno, na slikarske boje. „Uđi, mila moja“, uzbuđeno je govorila baka, „htela sam da ti priredim iznenađenje za tvoj 21. rođendan, ali ne mogu da izdržim, toliko je lep da moram odmah da ti ga poka-

žem!“ Na zidu se šepurio Dorotejin portret. Zapravo bila je to Doroteja, ali Doroteja sebe nikada nije videla na taj način. Sve crte njenog lica bile su iste, a opet nekako lepše nego u stvarnosti. Njena glava bila je pognuta blago prema napred, usne neznatno otvorene kao da se smeše, u očima je sijala sreća, kao da je ugledala voljenog.

„Bako, ko je naslikao ovaj portret?“, upitala je.

„Jedan divan mladić, student, eto upravo mi je doneo tvoj portret, mora da ste se mimoišli na stepeništu.“

Doroteja je izjurila na stepenište i potrčala nizbrdo. Nije bilo potrebe da žuri. Časlav je stajao na stepeništu upravo na onom mestu gde su se pogledali pre koji minut.

OPROŠTAJ

Padajući, gospođa Sida je stigla da pomisli samo na prelom kuka i operaciju koja u njenim godinama može biti fatalna... i koji ju je andrak terao da šeta, kao da nije lepo mogla da natakne naočari i uživa uz knjigu u svojoj omiljenoj fotelji... a onda je umesto na beton pala u nešto toplo i meko, nekako zaštitnički, i mirisalo je na kolonjsku vodu... Gospođa Sida je podigla pogled i ugledala jedan veseo par očiju i sede brkove ispod krompirastog nosa. „To je bilo kao udar groma! Iznenadni talas naklonosti, nisam verovala da u ovim godinama može tako nešto da mi se desi“, pričala je posle gospođa Sida svojoj najstarijoj unuci, onoj koja je već bila verena.

Gospodin Sima, nekada drug Sima, nekada visok skoro dva metra i lep toliko da je bio deo počasnog kordona za doček druga predsednika, kao da je i sam bio začuđen brzinom svojih refleksa. „Kao da mi je golubica dolepršala u naručje“, posle je pričao gos'n Sima svom kumu.

„A onda smo seli na kaficu u obližnji kafe“, pričala je gospođa Sida svojoj unuci. „Gos'n Sima je bio tako ljubazan da mi ne dozvoli da se vratim dok nije proverio da li sam izvrnula skočni zglobov i gricnula malo ratluka ne bih li se vratila od šoka... Htedoh da ga pozovem kod sebe na kafu i sok, ali znaš kako je, ne pristoji se ženi koja živi sama da pozove muškarca u kuću!“

„Morao sam da nađem način da je zadržim, da je upoznam. Vidi se da je u mladosti bila koketa, ima taj neki žar u očima, na prvi pogled mi se svidela!“, pričao je gos'n Sima svom kumu.

Budući da su simpatije bile obostrane, gos'n Sima i gđa Sida počеше da se viđaju. Kako se pristoji, prvo u šetnjama po kraju, zatim na pozorišnim predstavama i koncertima u gradu, usledile su večere i večernje šetnje kraj reke, a onda se gos'n Sima odvažio da gospa Sidi predloži zajednički boravak u obližnjoj banji.

Te noći je gospođa Sida usnila čudan san. Kao da je mati nežno zove: „Sido!“ Mora da joj se samo učinilo.

„Sido!“, čulo se malo jače i nestrpljivije, a zatim sasvim glasno i jasno: „PERSIDO!“

Gospođa Sida se uspravila naglo u krevetu i pred sobom ugledala namrštenu majku. „Je l' znaš zašto sam ovdje?“, pitala je mati ljutito. U prvi mah gospođa Sida je pomislila da je to mati budi da krene u školu... Tek nežna svetlost koja je uramljivala majčin nekako providan lik učinila je da se sve lampice u gđa Sidinoj glavi upale. Setila se jednog davno zaboravljenog popodneva: kišna jesen, Sida u kuhinji, nervozna, umorna, tek došla s posla kuva ručak. Deca popustila u školi, mužu se pogoršao čir. Mati kraj nje, krpom briše tanjire i slaže ih na police. „Znaš li dijete moje kako je teška starost? Nemam s kime ni progovoriti, uđem u štalu pa kravi pričam dok je muzem. Al' ima jedan čojek, stanuje dolje u selu...“ Persida je prekide: „Mati šta ti je? Pa znaš li ti koliko ti je godina? Nemoj se sramotiti u starosti, molim te!“ Mati postiđeno ućuta. Persidi se načas učini

da je majka nekako sitnija postala, zgurila se, iz očiju joj sjaj nestade. Tri meseca kasnije, našli su je u dvorištu, sneg je već prekrio. Kraj nje vedrica, krenula da pomuze kravu. Najbliže komšije kilometar daleko, ne bi je ni primetili da krava nije mukala. Od žalosti ili gladi, ko će to znati?

Ali sad je mati stajala pred Persidom i govorila: „Koliko je godina da sam umrla, a ti mi cvijeće na grobu nisi promijenila!? Ajd' sad, razumijem da nećeš u crkvu svijeću da mi upališ, uvijek si bila antihrist. Siroti pop Danilo morao je da skрати krštenje koliko si urlala! Kad je završio krštenje, reče mi: 'Koviljka, molim te, ne dovodi mi tu drekavicu više u crkvu. Od tebe sad zavisi – 'oće li biti operska diva ili antihrist!' Al' ajde sada, dijete moje, prevaziđi sebe, upali majčici svojoj svijeću, mnogo mi je mračno na onom svijetu! Eto komšinica Radana blista sva u raj, petoro djece i svako po svijeću da upali... A vi, djeco moja, na četiri strane svijeta se rasuli, za majkom nema kome ni oko da zasuzi!?“

Gospođa Sida tone u san na jastuku natopljenom suzama. „Oprosti mi majko, majčice najmilija! Grešna sam pred tobom bila! Tek kad sam Dušana svog sahranila, shvatila sam koliko je samoća teška... oprosti mi, mati, što sam se na tebe breknula...“

Čini joj se da nežni majčini prsti miluju njenu sedu kosu i da mati progovara: „Nemam ti šta oprostiti, čedo moje milo! Ne može se mati na svoje dijete naljutiti... samo me se sjeti ponekad i upali svijeću... A i nije ti loš onaj Sima, drago mi je da nisi usamljena...“ Majčin glas nestaje u tami. Gospođa Sida se u sebi zaklinje: „Hoću, hoću, mati moja mila...“